

[Helveg Petersen.]

give tilsagn om en velvillig og hurtig behandling af lovforslaget.

Sigsgaard: I debatten omkring lærermangelen er det ofte sagt, at så længe der ikke er lærere nok, bør vi holde igen med skolereformerne. Det er jo nemlig en kendt sag, at praktisk talt enhver reform kræver flere lærere. Argumentet lyder i første omgang ganske besnærende, men jeg tror ikke på, at det holder i længden. Hvad er nemlig årsagen til, at det er lykkedes fra 1961 til 1967 at øge dimittenttallet for seminarierne med 65 pct.? Efter min opfattelse er årsagen først og fremmest, at der har været politisk vilje til at gennemføre væsentlige forbedringer af folkeskoleundervisningen. Disse forbedringer har gjort lærermangelen mere akut og har dermed fremtvunget en forøgelse af lærerproduktionen — om jeg tør bruge det udtryk.

Læreruddannelseskapaciteten afpasses først og fremmest efter den øjeblikkelige lærermangel. Først i de allersneste år har der været en tendens til at indrette kapaciteten efter en mere langsigtet målsætning. Det har vist sig, at først den dag, da reformerne er gennemført, først den dag, da mangelfænomenet er blevet udtalt og er blevet akut, er der politisk mulighed for også at afhjælpe mangelen.

Havde man fulgt de forsigtiges vej og undladt at gennemføre reformer, indtil der var lærere nok, ja, så var der antagelig aldrig blevet mulighed for at reformere, for så ville læreruddannelseskapaciteten ikke have været øget i nær samme omfang, som det nu er tilfældet.

Det ser ud til, at fremskridtet på længere sigt bliver størst, når reformerne bestandig går et stykke videre, end lærer- og lokalekapaciteten i øjeblikket kan bære. Man kan selvfølgelig beklage, at udviklingen skal ske på den måde — det er uomtvisteligt, at den daglige undervisning lider skade derved — men man må vist erkende, at der ikke er nogen anden vej frem. Og samtidig skal man vel gøre sig klart, at lærermangelen sandsynligvis vil være et næsten evigt problem; hver gang vi måtte være ved at få has på den, vil udviklingen medføre, at den igen løber fra os.

Den højtærede minister har i bemærk-

ningerne til lovforslaget indirekte skildret dette forhold uden dog at drage den sidste konsekvens, nemlig at mangelen ikke vil blive afhjulpel i overskuelig tid — og jeg tror, at 1980 i den forbindelse ligger inden for „overskuelig tid“. Kun hvis man standser skolens udvikling — og det ønsker vel ingen — kan man effektivt og fuldstændigt afhjælpe mangelen.

Jeg har naturligvis ikke med disse bemærkninger villet sige, at vi skal slå os til tåls med situationen, som den er. Vi skal tværtimod hele tiden være inde i et hæsblæsende kapløb med udviklingen, den pædagogiske og metodiske udvikling inden for skolen, og vi skal gøre alt for at indhente udviklingen, selv om det nok aldrig vil lykkes os.

I den forbindelse vil jeg gerne sige, at det er lidt trist, at vi i dag skal bruge de fleste af kræfterne på at fordele lærermangelen, så den bliver så umærkelig som muligt, medens vi i langt mindre grad beskæftiger os med en egentlig afhjælpning af den.

Sammenligner vi situationen i dag med situationen i 1961 — den, der var grundlag for den lov, der nu skal forlænges — så fremgår det heraf, at lærermangelen siden da har været nærmest voksende til trods for en vis udvidelse af seminariernes kapacitet; og dette er jo ikke så lidt foruroligende, selv om jeg godt kan se, at en del af forklaringen er, at vi gør lærermangelen op på en lidt anden måde end tidligere. Forholdet burde give anledning til videregående initiativer fra den højtærede ministers side end blot en næsten automatisk forlængelse af loven; men det er jo muligt, at vi kan vente sådanne videregående initiativer.

Det blev i 1961-62 sagt, at nu måtte man jo se, hvordan dette virkede, og så måtte man senere revidere. På den baggrund forekommer det mig lidt besynderligt, at ministeren uden at forsøge en egentlig analyse af 1962-lovens virkninger blot automatisk vil forlænge den. Det forekommer usandsynligt, at man i den grad skulle have fundet de vises sten, at det slet ikke nu skulle være påkrævet at ændre noget eller at tilføje noget nyt. Har loven virkelig fungeret så upåklageligt, som forslaget i dag lader formode? Er der slet ingen af de foranstaltninger,